

EGYKORI ELSŐ TITKÁROKKAL A KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGRŐL

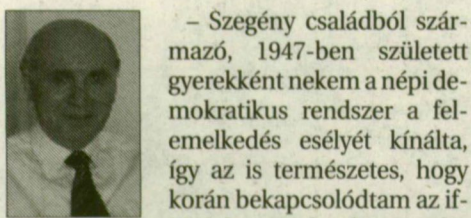
Kis(z) magyar mozgalmi nosztalgia

Túlpolitikált szervezet, vagy a fiatalok érdekvédelmi szövetsége? Közösséget teremtett, netán a párt akaratát kényszerítette rá az ifjúságra? Ezek a kérdések mindig felmerülnek, ha a KISZ-ről vitázunk. Az MSZMP ifjúsági szervezetének egykori Csongrád megyei vezetőit kértük arra, beszéljenek a KISZ szerepéről. Az apropó: ötven éve hozták létre a Kommunista Ifjúsági Szövetséget.

Fél évszázaddal ezelőtt a megalakulás híréből volt hangos a magyar sajtó. Ma pedig már sokaknak el kell magyarázni, milyen szavak kezdőbetűiből állt össze a KISZ. Kommunista Ifjúsági Szövetség néven alapították meg 1957. március 21-én, a tanácsköztársaság kiáltásának évfordulóján az MSZMP (Magyar Szocialista Munkáspárt) fiatalokat tömörítő szervezetét.

A KISZ szerepéről az elmúlt évtizedekben rengeteg vitáztak. Egy viszont tagadhatatlan: száz- és százazrek léptek be tagjainak sorába, a szervezet megkerülhetetlen volt a hatvanas években éppen úgy, mint a hetvenes vagy a nyolcvanas esztendőben. Az évforduló kapcsán olyanokat kértünk egy kis visszaemlékezésre, akik a KISZ meghatározó személyiségeiként dolgoztak Csongrád megyében. Egészen pontosan első emberként, ugyanis **Germáné Vastag Györgyi**, **Novákné Halász Anna** és **Bódi György** is első titkári funkciót töltött be.

Csábító közösség

– Szegény családból származó, 1947-ben született gyerekként nekem a népi demokratikus rendszer a felemelkedés esélyét kínálta, így az is természetes, hogy korán bekapcsolódtam az ifjúsági mozgalomba – emlékezett Bódi György (képünkön). – KISZ-es apparátusi pályafutásomat a közgazdasági technikum elvégzése után Makón kezdtem. Voltam pénzügyekkel foglalkozó munkatárs, városi titkár, majd Szegedre kerülve megyei titkár, s tíz éven át, 1975 és '85 között Csongrád megyei első titkár. Természetesen ebben az időszakban is a párt ifjúsági szervezete volt a KISZ, de már megszűnt a kézi vezérléses irányítás, a legfontosabb ügyekben magunk dönthettünk. Ma is örömmel emlékszem arra, hogy rendkívül sikeres belvízvédelmi építőmunkákat rendeztünk, hogy a Szegedi Ifjúsági Napok az ország egyik legnépszerűbb, tízezreket Szegedre csalogató rendezvényévé nőtte ki magát. A politizálás egyébként akkor már inkább csak az apparátus tagjait jellemezte, a több mint 30 éves Csongrád megyei tagság a KISZ-ben közösséget látott, baráti társaságot, olyan csapatot, amelyben lehetősége nyílt szabad idejének hasznos eltöltésére.

Bódi György – aki a KISZ-ből a pártapparátusba került – elvégezte az MSZMP Politikai Főiskoláját, a közgazdasági egyetemet, majd a nonprofit szervezetekkel kezdett el foglalkozni. Alapítása óta tölti be a Szegedért Alapítvány titkári posztját, **Medgyessy Péter** miniszterelnöksége alatt kérték fel a civil kap-

Mellettem az utódom: **Novákné Halász Anna** (balról) és **Germáné Vastag Györgyi** a 80-as évek elején

A Szegedi Néplap 1957. március 22-én tudósított a KISZ megalakulásáról, a szegedi Komócsin Zoltán beszédét is idézte

csolatok főosztályának vezetésére, 2005 óta a Táncsics Alapítvány igazgatója.

Talajt vesztek

– Életünkben az elmúlt húsz év alatt több változás történt, mint korábban évszázadok alatt. Mások a tulajdonviszonyok, átalakult a politikai intézményrendszer, s Európa sem az már, mint a 80-as években volt. Nem csoda, hogy ebben a rohamos átalakulásban sokan talajt vesztek, s legjobban azok tudtak talpon maradni, akik szakmailag és mentálisan is felkészültek. A közéletben részt vevők egy része nem a kulturált politikázás választja, indulatokat gerjeszt. Holott a felhalmozódott feszültségeket jobban viselnék, ha az emberek több megértéssel viszonyulnának egymáshoz, s elhinnék végre: saját sorsunk alakításáért magunk tehetünk a legtöbbet.

Főiskolai KISZ-titkár, szegedi KISZ-apparátus, KISZ városi első titkár 1978 és 83 között, a városi pártbizottság osztályvezető-helyettese, a megyei pártbizottság titkára, a párt reformkörének, majd az MSZP-nek alapító tagja, irodavezetője. Címzavakban így lehetne összefoglalni **Novákné Halász Anna** (képünkön) politikai pályafutását.

Garzonház és téglajegy

– A KISZ-ben eltöltött éveimre büszkén emlékszem, mert rengeteg hasznos dolog létrejöttét segítettük. Mi, KISZ-esek találtuk ki, hogy épüljön Újszegeden garzonház a fiataloknak, legyen Szegednek is ifjúsági háza, s az én szobámban árultuk a téglajegyeket, hogy műjégpályával gazdagodjon ez a város. A KISZ-t egyébként sem egy agyonpolitikált szervezetnek ítélem meg, senki ne higgye, hogy a marxizmust meg a leninizmust vitatuk éjjel nappal. Egy élhetőbb, a fiatalok számára több érvényesülési lehetőséget kínáló világot szerettünk volna létrehozni.

Novákné 1993-ban szállt ki végleg a politikából. Baloldali kötődését ma sem tagadja, de úgy véli, jól döntött, amikor elvégezve a közgazdasági egyetemet, marketing szak-közgazdásznak képezte ki magát. Dolgozott a paprika- és a konzervgyárban, jelenleg a Magyar Posta Zrt. kiskereskedelmi tevékenységét irányító igazgatója. Azt mondja, a mai politika – amire, szerinte a gyűlölködés nyomja rá a bélyegét, amiben mind a jobb-, mind a baloldalon állók rosszul érzik magu-

Komócsin Zoltán, első titkár

kat, s ami túlságosan manipulálja a közvéleményt – nem az ő világa. – Ha az örökös vitakozás és panaszkodás helyett mindenkit az a szándék vezérelne, hogy kepezze magát, és munkájában helyt álljon, az ország is jobban boldogulna – vélekedik **Novákné**.
Germáné Vastag Györgyi (képünkön) szegedi radnótis diákként (1970–74), JATE-sként (1974–78), városi KISZ-titkárként (1979–81), megyei első titkárként (1985–88) is részt vállalt a KISZ formálásában. Ifjúságmozgalmi pályáját az Úttörőszövetség főtitkáráként fejezte 1990-ben.

A tolerancia iskolája

– Mai fejjel azt illene mondani, hogy a KISZ egy bukott rendszer elnyomó gépezetének eszköze volt, s mélyen elítélendő mindaz, ami az égisze alatt történt. Az is divat, hogy elhatárolódnak a múltunktól, s kicsemegezzük az 1990 előtti történelem számunkra vállalható szeletét. Nem teszem. A történések értékeljük történelmileg és objektívan a KISZ-t. Nekem tartalmas emberi kapcsolatokat, barátságokat jelentett, felelősségérzetet mások iránt. Megtanított vitakozni, gondolkodni, szervezni, vezetni, tolerálni. Ez utóbbinak ma különösen nagy hasznát veszem – összegezze véleményét a volt főtitkár, aki a rendszerváltás óta tanárként dolgozik. Elvégzett egy külgazdasági szakfordító-szak-tolmács szakot, sokat utazott német nyelvtérre, volt idő, amikor egy oktatással foglalkozó német céget irányított, most pedig egy gazdasági főiskola nyelvi tanszékét vezeti. Tavaly ősz óta újra bekapcsolódott a közéletbe: a Fővárosi Közgyűlés tagjaként az oktatási bizottság elnöke, a XIII. kerületben egyéni képviselő.

– Ezredfordulós életünket is majd történelmi távlatból fogják érzelmmentesen értékelni, s biztosan sok mindent „történelmi szükségszerűségnek” látnak majd. Számomra azonban nem szükségszerűség a politikai kulturálatlanságnak, az intoleranciának ez a foka, s nem az országunk kettészakadása sem, vélt értékek mentén – alkot véleményt a mai Magyarországról. – Visszatetszéssel figyelem az érdekek és érdekcsoportok átrendeződését, a politikai hullámlovások felbukkanását és alámerülését. Korom ellenére egyfajta naivitással és jóhiszeműséggel keresem a magam „igazát”.
BÁTYI ZOLTÁN

A taxis

(NEW YORKI-PIROS FÜZET)

Az nem úgy van, hogy Manhattanen büntetés nélkül át lehet gyalogolni. Ha például lesétálsz a 86. utcától, a nyugati oldaltól a tornyok helyéig, több utat is választhatsz, és biztos lehetsz, hogy akár a Broadway akár a Sixt avenue választásod, egészen különböző helyeket fogsz látni, néhány századot kínai, vagy kocsa afroamerikai hangulattól. Aztán az ember elgyengül. A taxis éjfekete arcából úgy világított a szeme, mintha tejből furdott volna. Alacsony fiú lehetett, de nagy kezei voltak. És hűsös ajka és barátságos tekintete.

– Hát akkor most hazaviszem, Mister – mondta a fiú, miután kiröhögte magát azon, hogy Szív legyalogolt a tornyok helyéhez, és visszaindult, mert azt gondolta, lesz ereje megtenni az utat.

– Magyar? Hát meséljen valamit – ajánlotta a fiú, s kifújta az orrát. Kellemes meleg volt a kocsi, és Szív már jobban érezte magát.

– Megjegyzem – kezdett bele Szív –, a minap például tavasz lett. Honnan tudja ezt az ember? Csak a hőmérsékletből, az ég színéből, a felhők lágyabb vonulásából, vagy attól, hogy a nők viselkedése megváltozik, sérülékenyebbek, komolyabbak lesznek, miközben, milyen furcsa, többet is nevetnek?

A taxis fiú hallgatott.

– Milyen furcsa az időnek ez rohanása is – folytatta Szív. – Minden sietni kezd velünk. Siet a fogmosás, a szerelmeskedés, és sajnos siet a tavasz is. Nem isten, a gyerekkor a legnagyobb. Egy év az legalább száz év, ám aztán negyven felett egyszerre gyorsulni kezd minden történet, például arra is gondolhatunk, az utolsó tavaszunk nyitogatja a hóvirágot a szakadék szélén. Lehet így élni? Marcus Aurelius szerint igen, sőt így is kell. De ha arra gondolok, hogy nem látok több havat, a szívem szakad meg. Érti, mire célok? – kérdezte Szív

A taxis fiú hallgatott, a Grand Central környékén jártak.

– Itt van például **Martín Ramirez** festő élete – folytatta lelkesen Szív, majd csapongani kezdett, bár nem ok nélkül tette. – Jó, a magyar írók betegségeiről szinte mindent tudunk. **Ady** kacsa lába, **József Attila** lelke, **Kosztolányi** ajka, **Babits** nyelöcsöve közismert. Tudják, a gyerekek is. **Vörösmarty** is megivott napi két liter bort. **Krúdy** végzetesen hedonista volt, nem is találtak benne ép szövet, amikor a halála után felboncolták. Nos, egy neves szegedi professzortól kaptam, ha jól emlékszem egy éve, és bizony jól emlékszem, egy komoly tanulmányt arról, mennyiben befolyásolták a hangulatzavarok és a depressziók különféle alfajai a művészi alkotótevékenységet. Nem állítom, hogy mindent értem a tanulmányból, mert például azt, hogy **Van Gogh**nak agysérülés talaján kifejlődött temporális lebery epilepsziája volt, mely párosult interictalis dysphoriával, s e kórt az abszint fogyasztása még inkább aktiválta, nem egészen értem, kivéve az abszintot. Illetve azt is érteni vélem, miért nőtt a festő sírján tuftaja, melynek gyökerei ölelték a festő koporsóját. A tuftaja tartalmazza az abszint legtoxikusabb alkotóját, vagyis az a fa nem lehetett pusztán a véletlen dolga ott, **Van Gogh** sírján. **Gyönyörű** történet, nem? **Martín Ramirez** festményeit a Népművészeti Múzeumban láttam, ajánlanám is Janka professzornak az eseményt. Magyarországon a népművészet leginkább a **Miska-kancsót**, a gulyáslevest és skanzent jelenti, vagyis a múlt párás ereklyéit. Ám a New York-i múzeumban szinte csak huszadik századi dolgok, faragások, festmények alkotják a repertoárt. Hanem most kiállították **Ramirez** szorongó képeit is! Képzelsen el egy mexikói tagot a világválság napjaiban, az utcán bolyong, angolul nem tud, mire 1931 környékén beviszik egy kaliforniai zárt osztályra, és szegény ott is marad, míg harminc év múlva meg nem látogatja embólia kisasszony. De végigfesti ezt a harminc esztendő, és elképesztő képeket alkot továbbra is némán, de elhivatottan és szorgosan, miközben azt mondják rá, hogy dementia praecox, mániás depresszió, illetve skizofréna gyötri.

– A taxisok is szoktak depressziósok lenni – mondta hirtelen a fiú.

– És olyankor mi történik? Lassabban hajtának? Nem a megadott helyre viszik az utast? Vagy megverik? – Szív őszintén érdeklődött.

– Néha direkt balesetet csinálnak – mondta a fiú, és ügyesen kikerült egy hatalmas és piros coca colás teherautót. Szív eltűnődött. Lehet, hogy elrontott valamit. De hát tavasz van, és mert úgy múlik az idő, olyan vésszen rohan, hogy el kell mondani mindent, bárhogyan is van. Ez a fiú talán nem érti őt. Talán feldühítette a fecsegése. Ám a fiú nem volt mérges. Hátrafordult, s tejfehér tekintetéből őszinte kíváncsiság áradt.

– Mi van most Magyarországon? – kérdezte.

– Nemzeti ünnep – mondta Szív. – A forradalom ünnepe! És az egész ország ünnepel, jóllehet, a maga módján – tette meg hozzá.

– Az ember végigfecsegi az életét – mondta Szív –, s többnyire annak a reményében teszi, hogy azért egyszer csak mond valami lényegest. Nem lehet azt pontosan tudni, mikor, miféle pillanatban hangzik el a fontos szó, de a remény azért megvan. Lépcsőtalapzat, kocsmasztal, taxi, egyre megy.

– És maga nem ünnepel? – kérdezte bizonytalanul a taxis.

– Uram, hát pontosan azt teszem – nevetett fel Szív. – Ünnepelek, tudja, én így ünnepelek!
A taxis hümmögve bólintott. Szív kifizette a fuvardíjat, jókora borralalót adott. Szív kiszállt az autóból, Ford volt. Talán jobb lett volna **Lincolnnal** menni. De aztán arra gondolt, egy ilyen lassú út után az ember ne legyen telhetetlen.

SZÍV ERNŐ